

2022-09-26

per e post till
ju.remissvar@regeringskansliet.se
med kopia till ju.L2@regeringskansliet.se

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/83/EU med avseende på distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om upphävande av direktiv 2002/65/EG

Svenska Bankföreningen tackar för möjligheten att få lämna kommentarer till Justitiedepartementet om det förslag till ändring av direktiv 2011/83/EU med avseende på distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om upphävande av direktiv 2002/65/EG som Europeiska kommissionen lade fram den 11 maj 2022.

Bankföreningen anser att det nuvarande direktivet för distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter (DMFSD) är ett i grunden funktionellt regelverk, även om det på många områden har kommit att kompletteras av ett antal produktspecifika direktiv. Bankföreningen anser att det är viktigt att ett genomförande av förslaget att upphäva DMFSD och införa vissa av reglerna i ett nytt kapitel i direktiv 2011/83/EU om konsumenträttigheter inte medför att regelverkets tillämpningsområde blir oklart. Det är likaså viktigt att reglerna förblir tydliga och enkla att tillämpa, samt teknikneutrala.

Sammanfattning

Vad gäller tillämpningsområdet anser Bankföreningen att det bör förtydligas hur bestämmelserna i det nya kapitlet i direktiv 2011/83 (konsumenträttighetsdirektivet) är tänkta att undantas i de fall en tjänst omfattas av produktspecifika konsumentskyddande bestämmelser i andra direktiv, som till exempel betaltjänstdirektivet.

Bankföreningen ser framför sig att införandet av en ångerknapp för finansiella tjänster, med de krav som ställs i förslaget, kommer medföra oproportionerligt höga

kostnader i förhållande till låg nytta för konsumenterna. Bankföreningen anser därför att förslaget på en ångerknapp inte bör införas.

Bankföreningen anser att en lämplig regel om när förköpsinformation ska lämnas är att informationen ska ges i rimlig tid innan avtal ingås. Den befintliga bestämmelsen i DMFSD bör därför behållas i direktiv 2011/83.

Tillämpningsområdet bör förtydligas

Avsikten med förslaget från kommissionen tycks vara att undvika dubbelreglering, dvs att det nya kapitlet III a i direktiv 2011/83, vad gäller förhandsinformation, ångerrätt och tillräckliga förklaringar, inte ska vara tillämpligt på tjänster som omfattas av andra konsumentskyddande direktiv om sådana direktiv reglerar motsvarande krav. Bankföreningen ställer sig positiv till intentionen att undvika dubbelreglering.

Bankföreningen anser dock att det behövs ytterligare förtydliganden om när direktivet inte är tillämpligt då andra EU-direktiv gäller enligt artikel 16 a punkt 6, artikel 16 b punkt 6 och artikel 16 d punkt 4. Det finns fortfarande en viss oklarhet om möjliga överlappningar, till exempel huruvida informationskraven i insättningsgarantidirektivet före avtalsslutet innebär att insättningsgarantidirektivet är en sådan unionsakt som avses i artikel 16a punkt 6 och/eller i artikel 16 d punkt 4. Det är även oklart varför PSD2 inte nämns som ett relevant EU-direktiv i förhållande till informationskraven.

Artikel 16 a Förhandsinformation

Bankföreningen anser att det befintliga kravet i artikel 3 p. 1 i DMFSD som föreskriver att information före avtal ska meddelas "i rimlig tid" bör behållas. Föreningen har även noterat att Rådet kommit till samma slutsats i sitt slutliga övervägande om ett nytt konsumentkreditdirektiv 9208/22 från den 20 maj 2022 (information "in good time" i artikel 10).

Bankföreningen önskar ett klagörande av vilka unionsakter som idag anses innehålla egna regler om förhandsinformation. Bankföreningen bedömer att konsumentkreditavtal, betaltjänstavtal, betalkontoavtal och avtal om förvar och handel med finansiella instrument (och andra avtal som rör finansiella tjänster och finansiella instrument) och avtal om förmedlade försäkringar (där försäkringen omfattas av IDD) inte faller in under den föreslagna artikeln 16a på grund av att nyssnämnda avtal regleras av sektorspecifik lagstiftning där krav om förhandsinformation finns och att en direktivskonform implementering av direktivet kommer leda till att dagens dubbelreglering uteblir. När det gäller avtal om inlåningskonto som inte också utgör betalkonto är direktivförslaget inte klart utformat, vilket är en brist.

Förslaget till artikel 16a punkt 2 reglerar näringsidkarens telefonsamtal med konsumenten. Bankföreningen menar att punkt 2 endast ska vara tillämplig när telefonsamtalet sker på näringsidkarens initiativ och att det behöver klargöras i artikeln. Föreningen konstaterar också att den svenska särregleringen av skriftlig accept vid telefonförsäljning i distansavtalslagen 3 kap § 4, behöver beaktas av den svenska lagstiftaren vid en framtida implementering av ändringarna av konsumenträttighetsdirektivet.

Även om tillämpningsområdet för förslaget till artikel 16 a bedöms bli relativt begränsat för våra medlemmar förekommer det distansavtal där (bland annat) artikel 16a punkt 3 kommer behöva tillämpas. I den delen vill Bankföreningen framföra att den föreslagna betänketiden (och den alternativa rutinen med påminnelse i varaktig form om ångerrättsrättigheterna) kan upplevas negativt från konsumenthåll när det gäller den typen av finansiella tjänster som våra medlemmar tillhandahåller och att konsumentfördelarna med förslaget inte överväger nackdelarna. Bankföreningen vill i denna del peka på att direktivet behöver utformas utifrån ett riskbaserat förhållningssätt där betänketider och ytterligare informationskrav inte implementeras brett, utan endast i situationer där det finns en uttalad konsumentnytta.

Bankföreningen noterar vidare att artikel 16 a punkt 1 (b) föreskriver att näringsidkarens e-postadress alltid ska anges. Bankföreningen vill peka på att ett angivande av e-postadress inbjuder till kommunikation via en osäker kanal och att det finns sekretesshänsyn att ta. Svenska banker tillhandahåller andra kommunikationskanaler för sina kunder, som beaktar både säkerhetsaspekten och intresset av att konsumentens identitet kan fastställas. Bankföreningen poängterar därför vikten av att bestämmelsen utformas utan krav på att e-postadress måste anges.

Bankföreningen föreslår också att artikel 16a punkt 6 formuleras på ett tydligare sätt för att klargöra att ingen del av artikeln blir tillämplig om en annan unionsakt som innehåller regler om förhandsinformation är tillämplig på den finansiella tjänsten. Bankföreningen noterar förslagets utformning av bestämmelsen om en dags väntetid i p 16a.3, som hänvisar till när 16a.1 är gällande. Hänvisningen till 16a.1 bör medföra att väntetiden på en dag mellan tillhandahållandet av förhandsinformation och konsumentens bundenhet av avtalet endast gäller i de fall andra direktivregler om förhandsinformation saknas. Av preambeln framkommer dock inte något om en sådan avgränsning av regeln om väntetid. Av p 13 tillsammans med p 17 kan motsatt intryck fås, nämligen att regeln om när förhandsinformation ska lämnas, liksom om hur den ska nå konsumenten, är avsedd att gälla all förhandsinformation, det vill säga även i de fall förhandsinformation lämnas enligt andra direktiv.

Bankföreningens medlemmar tillhandahåller ett brett utbud av finansiella tjänster till konsumenter, varav många utgör grundläggande finansiella tjänster som behövs för konsumenternas dagliga bankärenden (betalkort, konton, krediter, sparprodukter, betalningsfunktioner etc.). Mognaden för digitala banklösningar i Sverige är dessutom hög. Att som i skäl 17 föreslå att en näringsidkare endast i undantagsfall får sluta ett distansavtal med en konsument, om information före avtalet har lämnats till konsumenten mindre än en dag innan, skulle leda till stora snedvridningar på den digitala finansiella marknaden, vilket leder till allvarliga effekter även för konsumenterna. Att lägga in en obligatorisk väntetid på en dag kan innebära stora problem för de konsumenter som har behov av att få tillgång till tjänsten så snart som möjligt. Därutöver bör det vara mycket tekniskt avancerat, och i vissa fall omöjligt att pausa ett digitalt flöde i över 24 timmar och sedan återuppta det mellan den individuella kunden och banken vid en senare tidpunkt.

Artikel 16 b Ångerrätt

Ångerknappsförslaget synes främst vara motiverat av att det förekommit oseriösa näringsidkare på marknaden som tillhandahåller tjänster och produkter som inte regleras av sektorspecifik unionslagstiftning (investeringar i diamanter och kryptotillgångar omnämns i motiveringen till förslaget). Föreningen håller med om att det finns anledning att tillse att konsumenterna har ett relevant skydd i den delen i de fall produktspecifika direktiv saknar regler om ångerrätt. Ångerknappsförslaget i sin nuvarande utformning kommer dock även påverka våra medlemsbanker som i sina internetbanker och telefonbanker tillhandahåller kunder möjligheten, att om/när konsumenten önskar och på konsumentens initiativ, ingå avtal om dagliga banktjänster såsom bankkort och betalkonton.

Det kan även komma att påverka vid tillhandahållande av försäkringar enligt lagen om försäkringsdistribution, i det fall att den nu föreslagna ångerknappen även ska tillhandahållas av förmedlare av finansiella tjänster. Bankföreningen ser dock inte att något sådant uttryckligt krav framkommer av förslaget i dess nuvarande utformning. Då några av våra medlemmar förmedlar finansiella tjänster åt andra företag (t ex vid försäkringsförmedling) önskas att direktivet tydligt klargör om kravet på ångerknapp träffar förmedlaren av finansiella tjänster eller den part med vilken konsumenten ingår avtalet om den finansiella tjänsten, eller båda.

Utifrån hur förslaget är utformat tycks det som att den föreslagna ångerknappen är avsedd att vara personlig och användbar endast under den 14 dagar långa ångerfristen. Det innebär att knappen ska finnas i den individuella konsumentens kundvy i alla gränssnitt, för att sedan raderas eller inaktiveras när ångerfristen löpt ut. Detta skulle kräva betydande anpassningar i IT-strukturer i ett stort antal gränssnitt eftersom antalet unionsakter som innehåller regler om utövande av ångerrätten är begränsad, d v s i de flesta fall skulle våra medlemmars distansavtal om finansiella tjänster omfattas av artikel 16b. Bankerna strävar efter att endast

interagera digitalt med enskilda konsumenter när konsumenten är i inloggat läge, som en säkerhetsåtgärd för att skydda konsumenten. Implementeringen skulle medföra kostnader för att säkerställa tidsstämpel, kundidentifiering och den berörda produkten. Givet de nödvändiga anpassningarna skulle kostnaderna för införandet av en ångerknapp bli mycket höga, och i slutändan sannolikt bäras av konsumenterna.

Kundnyttan med en ångerknapp bör samtidigt vara låg, då konsumenterna får utförlig information om ångerrätten både i förköpsinformationen och avtalet. Nyttan med ångerrätt, och ångerknapp, är även begränsad i allmänhet vad gäller finansiella produkter då många avtal saknar bindningstid, och därmed kan avslutas när konsumenten så önskar utan särskild kostnad. Det finns även en risk att konsumenter använder sig av ångerknappen utan att förstå dess innebörd, vilket kan få oönskade och kostsamma konsekvenser för den enskilde kunden.

Sammantaget har en ångerknapp för finansiella tjänster en låg nytta för konsumenterna och tillhandahållandet skulle innebära oproportionerliga kostnader för finanssektorn, och i slutändan bankkunderna. Bankföreningen anser därför att förslaget om krav på tillhandahållande av en ångerknapp inte bör införas

Artikel 16d Tillräckliga förklaringar

När det gäller kraven på tillräckliga förklaringar efterlyses klarhet i relation till kraven på förhandsinformation. Bankföreningen önskar också ett klagörande av vilka unionsakter som avses i artikel 16d punkt 4.

Artikeln om tillräckliga förklaringar synes också vara utformad utifrån att avtal om finansiella tjänster, som inte är reglerade av annan unionsakt, alltid rör komplexa riskfyllda arrangemang, vilket inte är fallet. Bankföreningen ifrågasätter nyttan med att på ett generellt plan införa regler som innebär att banker och andra tillhandahållare av även basala finansiella tjänster ska lämna omfattande information om varje finansiell tjänst oavsett tjänstens egenskaper. Den typen av regelverk bör bara implementeras om det motiveras av den finansiella tjänstens karaktär.

Övrigt

Bankföreningen konstaterar att artikel 19 i konsumenträttighetsdirektivet föreslås vara tillämpligt även för finansiella tjänster. Den föreskriver att medlemsstaterna ska förbjuda näringsidkarna att ta ut större avgifter av konsumenterna för användningen av något visst betalningssätt än vad näringsidkarna själva fått vidkännas till följd av att ifrågasatt betalningssätt använts. Den aktuella bestämmelsen har dock utformats utifrån att näringsidkaren själv inte tillhandahåller betaltjänster som en del av sin verksamhet. Enligt Bankföreningen bör således artikel 19 utgå ur förslaget till artikel 1 (som i sin tur pekar på en ny artikel 3.1 b, som anger vilka artiklar i konsumenträttighetsdirektivet som ska vara tillämpliga på distansavtal för finansiella tjänster).

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg

Jessie Cargill-Ek